

Warszawa, dnia ..... września 2016 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Pacjenta
Krystyna Barbara Kozłowska

RzPP-ZZP.421.9.2015.KAS₂₀₁₆

Pan
Konstanty Radziwiłł
Minister Zdrowia
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta¹ oraz w związku aktualnością zamieszczoną na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia², informującą, że: „Minister zdrowia Konstanty Radziwiłł i prezes Telewizji Polskiej Jacek Kurski podpisali w czwartek 11 sierpnia 2016 r. list intencyjny dotyczący poszerzenia współpracy obu instytucji. Ministerstwo Zdrowia i TVP zobowiązały się do współpracy przy tworzeniu audycji związanych z profilaktyką zdrowia i kształtowaniem postaw prozdrowotnych oraz audycji promujących zdrowie.” zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie - w ramach tej współpracy - także zagadnienia dotyczącego zdrowia psychicznego.

W 2015 r. Rzecznik Praw Pacjenta wystąpił do Przewodniczącego Rady Etyki Mediów oraz Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z prośbą o zainteresowanie się skutkami działalności mediów w sprawach dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi jak i psychiatrycznej opieki zdrowotnej. Wystąpienia te wynikały z dostrzeżonego przez Rzecznika negatywnego sposobu w jaki kreowany jest w mediach wizerunek osób z zaburzeniami psychicznymi oraz wizerunek podmiotów udzielających psychiatrycznych świadczeń zdrowotnych (w tym personelu zatrudnionego w szpitalach psychiatrycznych). Chodzi przede wszystkim o używanie mających pejoratywny wydźwięk określeń³ oraz kreowanie w programach telewizyjnych (np. serialach)

¹ tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 159 z późn. zm.

² <http://www.mz.gov.pl/aktualnosci/wspolpraca-ministerstwa-zdrowia-i-telewizji-polskiej-nowe-otwarcie/>

³ takich jak: „świr”, „wariat”, „psychol”, „psychiatryk”, „polska psychuszka”

negatywnego obrazu osoby z chorobą psychiczną – co stygmatyzuje i utrudnia readaptację społeczną osób z zaburzeniami psychicznymi.⁴ Powyższe sprawia także, że w społeczeństwie utrwała się negatywny obraz podmiotów leczniczych udzielających psychiatrycznych świadczeń zdrowotnych, zmniejszając również zaufanie do tej dziedziny medycyny. Wywołuje to także poczucie wstydu i wyobcowania osób korzystających z leczenia psychiatrycznego oraz przyczynia się do powielania i utrwalania negatywnego postrzegania tych osób i podmiotów, zamiast obiektywnego zwrócenia uwagi na ten często pomijany i trudny temat.

W tej kwestii głos zabierali przedstawiciele środowiska związanego z dziedziną medycyny, jaką jest psychiatria, m.in.:

1. Stowarzyszenie „Otwarty Krąg” w liście otwartym z 15 czerwca 2015 r.;
2. Pan Tomasz Goździkiewicz Przewodniczy Komisji ds. Szpitalnictwa Psychiatrycznego Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego w piśmie z dnia 20 lipca 2015 r.;
3. Rada ds. Zdrowia Psychicznego, pod przewodnictwem Pana prof. Marka Jaremy oraz Pana prof. Jacka Wciórki - *stanowisko w sprawie przedstawiania w mediach osób z zaburzeniami psychicznymi oraz funkcjonowania systemu psychiatrycznej opieki zdrowotnej* z dnia 7 września 2015 r.,
4. Pan dr hab. n med. Piotr Gałęcki prof. nadzw. UM Konsultant Krajowy w dziedzinie psychiatrii w publikacji prasowej z dnia 14 października 2015 r.⁵,
5. Pan dr hab. Andrzej Cechnicki Przewodniczący Porozumienia na rzecz realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego - *apel do mediów przeciwko stygmatyzacji osób chorych psychicznie* z dnia 2 listopada 2015 r. (odnoszącego się do negatywnego kreowania obrazu osoby z zaburzeniami psychicznymi m.in. w serialach „Ojciec Mateusz” oraz „M jak Miłość”)

---

⁴ Kreowanie w mediach wizerunku osoby z zaburzeniami psychicznymi jako śmiesznej, niebezpiecznej, nieprzewidywalnej prowadzi do stygmatyzacji tej grupy i przekłada się na znaczne utrudnienie funkcjonowania zarówno samych chorych jak i ich rodzin. Buduje u chorego (jak i członków jego rodziny) poczucie wstydu, bezradności i odrzucenia. Osoby te mają bowiem świadomość występowania stygmatyzacji i dyskryminacji społecznej. Kreowanie obrazu szpitali psychiatrycznych jako jednostek ubezwłasnowolniających, stosujących praktyki naruszające godność ludzką, gdzie pacjent doznaje wyłącznie cierpienia i poniżenia sprawia, że osoby wymagające hospitalizacji często się na nią nie decydują. Również rodziny tych osób mają duże obawy związane z pobytem osoby bliskiej w podmiocie udzielającym psychiatrycznych świadczeń zdrowotnych. Niejednokrotnie osoby te podnoszą to w kierowanych do Rzecznika Praw Pacjenta pismach oraz w trakcie rozmów z pracownikami Biura Rzecznika Praw Pacjenta.

⁵ Rzeczpospolita, Wiktor Ferfecki <http://www.rp.pl/Kraj/310149851-Rzecznik-walczy--z-psycholami.html#ap-1>

Jak już niejednokrotnie Rzecznik podkreślał, psychiatria powinna być postrzegana jak każda inna dziedzina medycyny, zaś zaburzenia psychiczne jak wszystkie inne choroby, schorzenia czy problemy zdrowotne. Ponadto, jak wskazano w wystąpieniu z 15 czerwca 2015 r. do Przewodniczącego KRRiTV, osobom cierpiącym na zaburzenia psychiczne przysługują takie same prawa, jak osobom cierpiącym na inny rodzaj schorzeń (np. somatycznych), w tym prawo do poszanowania oraz ochrony godności człowieka. Społeczna niechęć i dystans wobec tych osób z pewnością nie sprzyja dążeniu do poprawy takiej sytuacji.

Z informacji Ministerstwa Zdrowia wynika, że rozpoczęcie współpracy z Prezesem Telewizji Polskiej „jest szczególnie istotne ze względu na przygotowywany przez ministra zdrowia Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020. Jest to jedno z największych przedsięwzięć promocyjnych, które dotyczy profilaktyki zdrowotnej i promocji postaw prozdrowotnych.” W zakresie ochrony zdrowia psychicznego, wobec braków przyjęcia Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016-2020 oraz całkowitym niepowodzeniu we wdrażaniu założeń Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w latach 2011-2015⁶, istotne jest podjęcie w końcu działań i w tym obszarze.

Z badań epidemiologicznych wynika, że zaburzenia psychiczne dotyczą coraz większej części populacji. Szacuje się iż co czwarty Polak w wieku 18-64 lat doświadczał w swoim życiu zaburzeń psychicznych⁷. Mając na uwadze skalę występowania tego problemu, chciałabym prosić Pana Ministra o podjęcie działań, o których mowa we wstępie.

Z poważaniem
A. Bodnar

Do wiadomości:

1. Pan Jacek Kurski – Prezes Telewizji Polskiej S.A. ul. Jana Pawła Woronicza 17 00-999 Warszawa;
2. Pan Adam Bodnar, Rzecznik Praw Obywatelskich Aleja Solidarności 77, 00-090 Warszawa.

---

⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz.U. 2011 nr 24 poz. 128)

⁷ Na podstawie badania EZOP (Epidemiologia Zaburzeń Psychiatrycznych i Dostępność Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej)

3. Pan dr hab. n. med. Piotr Gałęcki, Konsultant Krajowy w dziedzinie psychiatrii, Klinika Psychiatrii Dorosłych UM, ul. Aleksandrowska 159, 91-229 Łódź.
4. Prof. nadzw. dr hab. Filip Rybakowski, Konsultant Krajowy w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży, Instytut Psychiatrii i Neurologii, ul. Sobieskiego 9, 02-957 Warszawa.
5. Pan prof. Marek Jarema Przewodniczący Rady ds. Zdrowia Psychicznego III Klinika Psychiatryczna Instytut Psychiatrii i Neurologii ul. Sobieskiego 9 02-957 Warszawa
6. Pan prof. Jacek Wciórka Zastępca Przewodniczącego Rady ds. Zdrowia Psychicznego II Klinika Psychiatryczna Instytut Psychiatrii i Neurologii ul. Sobieskiego 9 02-957 Warszawa
7. Pan prof. dr hab. med. Andrzej Rajewski, Prezes Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego, Katedra Psychiatrii Klinika Psychiatrii Dzieci i Młodzieży, ul. Szpitalna 27/33, 60-572 Poznań.
8. Pan dr Maciej Matuszczyk, Sekretarz Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, ul. Sobieskiego 9, 02-957 Warszawa
9. Pan Marek Balicki, Prezes Stowarzyszenia Oddziałów Psychiatrycznych Szpitali Ogólnych, członek Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP, Wolskie Centrum Zdrowia Psychicznego, Szpital Wolski ul. Kasprzaka 17, 01-211 Warszawa
10. Pan Tomasz Goździkiewicz - Prezes Związku Pracodawców Opieki Psychiatrycznej i Leczenia Uzależnień, Plac Brodowicza 1, 16-070 Choroszcz.
11. Pan dr hab. Andrzej Cechicki Przewodniczący Porozumienia na rzecz realizacji NPOZP pl. Sikorskiego 2/8 31-115 Kraków
12. Pani Monika Gębuś Wiceprezes Stowarzyszenia „Otwarty Krąg”; e-mail: otwartykrag@interia.pl
13. Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego